

prima instanță – L. Pruteanu
instanța de apel –D. Manole, N. Traciuc, E. Fistican

DECIZIE

04 noiembrie 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței,
Judecători

Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Tamara Chișca-Doneva
Elena Covalenco
Dumitru Mardari

examinînd recursul declarat către societatea cu răspundere limitată ”Romedan-Com”,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de societatea cu răspundere limitată ”Romedan-Com” împotriva societății cu răspundere limitată ”Orient” privind repararea prejudiciului material și moral pentru încălcarea termenilor ce rezultă din contractul de transport de mărfuri, încasarea venitului ratat, restituirea sumei îmbogățirii fără just temei și a cheltuielilor de judecată suportate,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 25 noiembrie 2014 și a deciziei suplimentare din 10 iunie 2015, prin care a fost admis apelul declarat de Societatea cu răspundere limitată ”Orient”, s-a casat hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 12 decembrie 2013, fiind pronunțată o hotărîre nouă de respingere a acțiunii,

c o n s t a t ă:

La data de 04 decembrie 2012, reclamanta societatea cu răspundere limitată „Romedan-Com” s-a adresat în instanța de judecată cu cerere de chemare în judecată împotriva societății cu răspundere limitată „Orient” cu privire la repararea prejudiciului material și moral pentru încălcarea termenelor de livrare a bunurilor, ce rezultă din contractul de transport de mărfuri, încasarea venitului ratat, restituirea sumei ca rezultat al îmbogățirii fără just temei și a cheltuielilor de judecată suportate.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la data de 10 octombrie 2012, a fost perfectată comanda de transport nr.10101, prin care pîrîta societatea cu răspundere limitată „Orient” se obliga să livreze marfa din Olanda în Republica Moldova cu camionul numărul de înmatriculare SV 07 WWG și cu numărul de

înmatriculare SV 80 KOG, iar societatea cu răspundere limitată „Romedan-Com”, respectiv, se obliga să achite în termen de 10 zile după descărcare suma de 2450 euro, ceea ce reprezintă valoarea serviciului de transport.

La data de 18 octombrie 2012 a fost perfectată o altă comandă de transport nr.10181, prin care pârta societatea cu răspundere limitată „Orient” se obliga să livreze marfa din Olanda și Germania în Republica Moldova (or. Chișinău) cu camionul numărul de înmatriculare SV 07 XAA și numărul de înmatriculare SV 80 KHW, iar societatea cu răspundere limitată „Romedan-Com” se obliga să achite în termen de 3 zile după descărcare suma de 2700 euro, ceea ce reprezintă contravaloarea serviciului de transport.

Sușține reclamanta că, marfa trebuia să fie livrată în Republica Moldova la data de 22 octombrie 2012, conform comenzii nr. 10101 din 10 octombrie 2012 și respectiv, la data de 29 octombrie 2012 conform comenzii nr.10181 din 18 octombrie 2012.

Invocă reclamanta că, în ziua când a intervenit scadența termenului de livrare pentru prima comandă de transport nr. 10101 din 10 octombrie 2012, i-a solicitat societății cu răspundere limitată „Orient” o informație privind locația camionului și motivul pentru care el nu era prezent la locul de destinație.

Pârta societatea cu răspundere limitată „Orient” a comunicat printr-un e-mail, că executarea contractului se suspendă, pînă cînd nu va fi achitată suma de 5150 euro, contravaloarea serviciilor de transport, conform comenzilor nr.10101 din 10 octombrie 2012 și nr.10181 din 18 octombrie 2012 și jumătate din amenda calculată, conform procesului verbal nr.0080512 din 21 decembrie 2010.

La rîndul său, reclamanta a informat pârta că, suma de 5150 euro va fi achitată timp de 10 zile și respectiv de 3 zile după livrarea mărfii, tot odată a propus ca problema ce ține de pretinsa amendă să fie discutată și soluționată separat de transporturile în curs de derulare.

A mai indicat că, ulterior răspunsului primit, societatea cu răspundere limitată „Orient” i-a comunicat reclamantei, că marfa va fi livrată numai după achitarea totală a sumei de 5150 euro și jumătate din amenda în mărime de 2800 euro.

Sușține reclamanta că, a angajat un avocat din Romania, în vederea medierii și negocierii conflictului iscat, care a expediat în adresa pârteii o notificare prin e-mail și fax, solicitînd ca în termen de 12 ore să-și onoreze obligațiunile de livrare a mărfii.

La cererea respectivă a primit un răspuns negativ din partea pârteii, prin care ultima insistă asupra faptului că, marfa va fi livrată numai după ce contul va fi creditat cu sumele indicate în răspunsul enunțat.

Sușține că, în situația creată, în urma presiunilor din partea clienților asupra sa privitor la livrarea mărfurilor, reieșind din penalitățile care urmau a fi suportate și de mărimea conflictului care urma să se declanșeze, a fost constrînsă să achite suma pretinsă de către pârta, deși, consideră că obligația de achitare urma să se execute numai după livrarea mărfii.

Consideră că, pârta a comis un abuz față de dînsa, ceea ce a dus la cauzarea unui prejudiciu enorm.

Menționează că, în urma întîrzierii de livrare la data de 07 noiembrie 2012 a fost impusă să achite o penalitate de întîrziere în mărime de 1500 euro, care rezulta din

comanda nr. 10101 din 10 octombrie 2012 (de la 22 octombrie 2012 pînă la 07 decembrie 2012) și suma de 800 de euro care rezulta din 8 zile de întârziere (de la 29 octombrie 2012 pînă la 07 decembrie 2012) conform comenzii nr.10181 din 18 octombrie 2012.

Mai indică reclamanta că, în urma acțiunilor ilicite și abuzive ale pîrîtei, a suferit și un prejudiciu material exprimat în venit ratat.

Astfel, din cauza executării necorespunzătoare a relațiilor contractuale, din inițiativa clienților a fost reziliat contractul încheiat cu clientul societatea cu răspundere limitată „Stivuator” în valoare de 9600 euro, inclusiv și cu clientul societatea cu răspundere limitată „Petrovskaia Corn” în valoare de 8000 euro or, reclamanta avea relații contractuale cu clienții respectivi și avea speranța legitimă de a primi cîte 400 euro din 44 de livrări pentru perioada anilor 2012-2013, însă, în urma acțiunilor pîrîtei, a fost lipsită de acest venit.

Concomitent , a mai indicat reclamanta că, a fost impusă de către pîrîță să achite o sumă de 2800 euro-jumătate din amenda contravențională, fără a avea vreo obligație în acest sens, motiv ce impune restituirea acestei sume de bani cu titlu de îmbogățire fără just temei.

Solicită societatea cu răspundere limitată ”Romedan-Com” încasarea din contul societății cu răspundere limitată „Orient” în beneficiul său clauza penală pentru încălcarea termenilor de livrare a bunurilor ce rezultă din comenzile de transport nr.10101 din 10 octombrie 2012 și nr.10181 din 18 octombrie 2012 în sumă de 2500 euro, venitul ratat în sumă de 17600 euro, suma de 2800 euro – încasată cu titlu de îmbogățire fără just temei, precum și cheltuielile de judecată suportate în prezentul litigiu.

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 26 februarie 2013, a fost respins ca fiind neîntemeiat demersul societății cu răspundere limitată „Orient” privind scoaterea de pe rol a cererii de chemare în judecată în temeiul art. 267 lit. a) Codul de procedură civilă, pe motiv că la materialele dosarului este anexată notificarea expediată pîrîtului din numele cabinetului avocatului Șoldănescu Radu-Alexandru (f.d.50-51).

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 11 aprilie 2013, a fost respins ca fiind neîntemeiat demersul societății cu răspundere limitată „Orient” privind remiterea cauzei după competență în judecătoria competentă - Judecătoria Rădăuți, județul Suceava, Republica România (f.d.54-55).

Prin hotărîrea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 12 decembrie 2013, acțiunea a fost admisă parțial. S-a încasat din contul societății cu răspundere limitată „Orient” în beneficiul societății cu răspundere limitată ”Romedan-Com” clauza penală în sumă de 2500 euro, venitul ratat în sumă de 17600 euro, suma de 2800 euro cu titlu de îmbogățire fără just temei, iar în total suma de 22 900 euro, convertiți în valută națională a Republicii Moldova la data executării hotărîrii, și suma de 5000 lei, cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică. S-a încasat de la societatea cu răspundere limitată ”Orient” în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 12 311,10 lei. În rest, acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărîrea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 12 decembrie 2013, la data de 13 decembrie 2013, avocatul Victor Burac în interesele

societății cu răspundere limitată „Orient” a declarat apel, solicitînd admiterea apelului, casarea hotărîrii instanței de fond, cu emiterea unei noi hotărîri prin care cererea de chemare în judecată înaintată de către societatea cu răspundere limitată ”Romedan-Com” să fie respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 25 noiembrie 2014 a fost admis apelul declarat de avocatul Victor Burac în interesele societății cu răspundere limitată ”Orient”. S-a casat hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 12 decembrie 2013, fiind pronunțată o hotărîre nouă prin care cererea de chemare în judecată s-a respins pe motiv că, soluționarea litigiului nu ține de competența instanțelor judecătorești din Republica Moldova.

Prin decizia suplimentară a Curții de Apel Chișinău din 10 iunie 2015 a fost încasat din contul societății cu răspundere limitată ”Romedan-Com” în beneficiul societății cu răspundere limitată ”Orient” suma de 34 592,74 lei cu titlu de cheltuieli de judecată pentru acordarea asistenței juridice în instanța de fond și suma de 19 667,09 lei cu titlu de cheltuieli de judecată pentru acordarea asistenței juridice în instanța de apel. Iar în total suma de 54 259, 83 lei. S-a încasat din contul societății cu răspundere limitată ”Romedan-Com” în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 519, 88 euro.

Invocînd ilegalitatea acestei decizii, la 04 martie 2015 societatea cu răspundere limitată ”Romedan-Com” a contestat-o cu recurs, solicitînd admiterea recursului declarat, casarea integrală a deciziei instanței de apel, cu menținerea hotărîrii instanței de fond.

În motivarea recursului societatea cu răspundere limitată ”Romedan-Com” a indicat că, concluziile expuse de instanța de apel sunt nefondate și ilegale, contradictorii cu circumstanțele cauzei și probele administrate, sunt unilaterale, iar la adoptarea lor instanța a aplicat o lege care nu trebuia aplicată.

A menționat că, coroborarea normelor legale indicate la aprecierea competenței jurisdicționale a fost efectuată de către instanța de apel în mod eronat, conform căreia instanțele de judecată din Republica Moldova pot examina litigiile cu element de extraneitate, decurgînd din contractele de transport, încheiate între cărauș și expeditor, în măsura în care punctul de plecare sau destinație se află în Republica Moldova, doar în cazul în care litigiul cu element de extraneitate să se refere la pîrîtul organizație străină care are sediul în Republica Moldova.

Afirmă recurentul că, a prezentat instanței de judecată probe pertinente și admisibile, în sensul prevederilor art. 121 și 122 Codul de procedură civilă, care au fost apreciate de către prima instanță ca atare, acestea dovedind pe deplin și în mod incontestabil circumstanțele, pe care recurentul le-a invocat în acțiune drept temei al pretențiilor sale față de intimatul/pîrît.

Specifică recurentul, că după cum a apreciat corect instanța de fond la judecarea cauzei civile, cerințele recurentului în calitate sa de reclamant, cu privire la încasarea de la intimat, în calitate sa de pîrît a sumelor de 2 500 euro - cu titlu de clauză penală, suma de 17 600 euro - cu titlu de venit ratat, suma de 2800 euro - cu titlu de îmbogățire fără just temei, iar în total suma de 22 900 euro, sunt pe deplin justificate.

La data de 30 octombrie 2015 recurentul societatea cu răspundere limitată ”Romedan-Com” și-a completat cererea de recurs, depusă anterior la 04 martie 2015,

solicitînd admiterea recursului în sensul declarat, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 25 noiembrie 2014 și a deciziei suplimentare din 10 iunie 2015, cu menținerea în vigoare a hotărîri Judecătorei Buiucani mun. Chișinău din 12 decembrie 2013.

La data de 26 octombrie 2015 avocatul Victor Burac, acționînd în interesele recurentului societatea cu răspundere limitată "Orient" a depus referință la cererea de recurs, solicitînd respingerea acestuia ca nefondat.

A indicat că, în recursul depus recurentul s-a referit doar la temeiul de procedură ce vizează competența instanțelor naționale; însă recurentul a omis să se expună cu privire la celelate două temeiuri de procedură invocate de intimat în apelul motivat în susținerea cererii de casare a hotărîrii instanței de fond, anume că:

- litigiul a fost examinat fără ca recurentul să prezinte dovada respectării procedurii de soluționare prejudiciară prealabilă a litigiului, obligatorie în speță prin prisma prevederilor art. 40 alin. (5) Codul de procedură civilă.

- litigiul a fost examinat după ce același litigiu a fost soluționat de către părți prin încheierea și executarea imediată a unei tranzacții, respectiv instanța de fond a rejudecat de fapt un litigiu deja soluționat extrajudiciar de către părți.

Consideră că, recursul declarat de societatea cu răspundere limitată "Romedan-Com" nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3), (4) ale Codului de Procedură civilă, or recurentul nu a invocat nici un temei care ar indica la ilegalitatea deciziei instanței de apel, ci a formulat doar critici asupra fondului cauzei.

În conformitate cu art.434 alin.(1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei instanței de apel din 25 noiembrie 2014 a fost expediată în adresa recurentului și recepționată la 20 ianuarie 2015, fapt confirmat prin copia ștampilei de pe plicul poștal, anexat la materialele dosarului (f.d.14 vol.II).

Instanța de recurs consideră că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul în termen.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 28 octombrie 2015 recursul declarat de societatea cu răspundere limitată "Romedan-Com", împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 25 noiembrie 2014 și a deciziei suplimentare din 10 iunie 2015 a fost declarat admisibil.

Analizînd legalitatea actelor judecătorești de dispoziție atacate, prin prisma argumentelor invocate în cererea de recurs, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis, cu restituirea pricinii spre rejudecare, în instanța de apel din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) lit. a), b) și c) Codul de procedură civilă, se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească, nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată, a interpretat în mod eronat legea.

În conformitate cu art. 32 alin.(1) Cod de procedură civilă „*nimeni nu poate fi lipsit, fără consimțământul său, de dreptul la judecarea cauzei sale de către o instanță sau de judecătorii în a căror competență cauza respectivă este dată prin lege, cu excepția cazurilor expres stabilite de [CPC]*”.

Înaintând acțiunea în judecată, societatea cu răspundere limitată ”Romedan-Com”, cu sediul: Republica Moldova, or. Vatra, str. Ștefan Vodă 33 ap.25 a solicitat încasarea de la societatea cu răspundere limitată ”Orient” cu sediul: România, jud. Suceava, loc. Rădăuți, str. Fabricilor nr. 7, a prejudiciului material și moral pentru încălcarea termenelor de livrare a bunurilor, ce rezultă din contractul de transport de mărfuri, încasarea venitului ratat, restituirea sumei ca rezultat al îmbogățirii fără just temei și a cheltuielilor de judecată suportate.

Prin hotărîrea Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău din 12 decembrie 2013, acțiunea a fost admisă parțial. S-a încasat din contul societății cu răspundere limitată „Orient” în beneficiul societății cu răspundere limitată ”Romedan-Com” clauza penală în sumă de 2500 euro, venitul ratat în sumă de 17600 euro, suma de 2800 euro cu titlu de îmbogățire fără just temei, iar în total suma de 22 900 euro, convertiți în valută națională a Republicii Moldova la data executării hotărîrii, și suma de 5000 lei, cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică. S-a încasat de la societatea cu răspundere limitată ”Orient” în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 12 311,10 lei. În rest, acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Fiind investită cu judecarea apelului declarat de avocatul Victor Burac, acționînd în interesele societății cu răspundere limitată ”Orient”, instanța de apel a ajuns la concluzia temeiniciei apelului, a casat hotărîrea judecătorei Buiucani mun. Chișinău din 12 decembrie 2013, pronunțînd o hotărîrire nouă, prin care cererea de chemare în judecată a fost respinsă pe motiv că soluționarea litigiului nu ține de competența instanțelor judecătorești din Republica Moldova.

Adoptînd asemenea soluție, instanța de apel a concluzionat că, argumentul primei instanțe potrivit căruia prin prisma art. 460 alin. (1) lit.f) și art.461 alin. (1) lit.c) Codul de procedură civilă, examinarea litigiului în speță ține de competența instanțelor de judecată ale Republicii Moldova, Colegiul civil (al Curții de Apel Chișinău) îl consideră neîntemeiat. Într-adevăr, prevederile art. 460 alin. (1) lit.f) și art. 461 alin. (1) lit.c) Codul de procedură civilă, stabilesc competența exclusivă a instanțelor de judecată din Republica Moldova de a examina litigiile cu element de extraneitate, decurgînd din contractele de transport, încheiate între cărauș și expeditor, în măsura în care punctul de plecare sau destinație se află în Republica Moldova, însă competența respectivă este condiționată de anumite cerințe și anume: ca litigiul cu element de extraneitate să se refere la pîrîtul-organizație străină care își are sediul în Republica Moldova, condiție care nu este prezentă în litigiul dedus judecătii, cu atît mai mult că relațiile contractuale dintre reclamanta societatea cu răspundere limitată ”Romedan-Com” și pîrîta societatea cu răspundere limitată ”Orient” erau guvernate prin comenzile de transport și foile de trăsură CMR care prevedeau faptul că eventualul litigiu dintre părți va fi soluționat în conformitate cu legislația României și anume Codul de procedură civilă al României (f.d.8-9,10-11 vol.I).

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit.c) Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept, să admită recursul, să caseze integral

decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Studiind circumstanțele cauzei, raportate la normele procedurale aplicabile prezentului litigiu, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, instanța de apel în mod eronat a constatat că litigiul dedus judecării nu urmează a fi judecat de instanțele judecătorești naționale, motiv pentru care decizia instanței de apel urmează a fi casată integral, pricina fiind restituită spre examinare în instanța de apel, în alt complet de judecători pentru examinarea fondului cauzei, pentru următoarele motive.

În conformitate cu art. 459 alin. (1), (3) Codul de procedură civilă, instanțele judecătorești sunt competente să soluționeze pricinile civile cu element de extraneitate în prezența următoarelor circumstanțe:

- a) Dacă una dintre părți sau ambele părți în litigiu sunt persoane străine;
- b) Pârâul –cetățean străin are domiciliu sau pârâul-organizația străină are sediul în Republica Moldova.

De asemenea, din sensul prevederilor art. 459 alin. (2) Codul de procedură civilă, rezultă că competența instanțelor judecătorești ale Republicii Moldova în judecarea pricinilor civile cu element de extraneitate se determină conform dispozițiilor cap.IV, dacă prezentul capitol nu prevede altfel, precum și dacă din convențiile și tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, nu este prevăzută altă competență.

Așadar, art. 459 alin. (2) Codul de procedură civilă **stabilește competența generală** a instanțelor judecătorești ale Republicii Moldova în *funcție de cetățenia* subiecților în litigiu: dacă o parte sau ambele părți sunt cetățeni sau organizații străine; și de *domiciliul (reședința)* cetățeanului-pârâ sau sediul persoanei juridice străine dacă sunt cu sediul în Republica Moldova.

De asemenea, art. 461 Codul de procedură civilă stabilește **competența excepțională a instanțelor judecătorești**, fapt care semnifică că numai instanțele judecătorești ale Republicii Moldova sunt competente să examineze pricinile enumerate în art. 461 Codul de procedură civilă, fiind exclusivă în raport cu instanțele judecătorești străine. Derogări de la această regulă pot avea loc numai în cazurile prevăzute de tratatele și convențiile internaționale la care Republica Moldova este parte.

Asadar, art.461 alin.(1) lit.c) prevede că, de competența exclusivă a instanțelor judecătorești ale Republicii Moldova sînt procesele cu element de extraneitate în care, pretențiile decurg dintr-un contract de transport, iar căraușii ori punctele de plecare sau sosire se află în Republica Moldova.

Revenind la litigiul dedus judecării, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție relevă că, prezenta cauză se referă la repararea prejudiciului moral și material cauzat prin încălcarea termenelor de livrare a bunurilor ce rezultă din contractul de transport de mărfuri, unde societatea cu răspundere limitată "Orient" cu sediul: România, jud. Suceava, loc. Rădăuți, str. Fabricilor nr. 7 , în calitatea de "cărauș" s-a obligat să transporte marfă din Olanda și Germania la locul de destinație: Republica Moldova în baza comenzilor nr. 10101 din 10 octombrie 2012 și nr.10181 din 18 octombrie 2012, iar societatea cu răspundere

limitată ”Romedan-Com”, cu sediul: Republica Moldova, or. Vatra, str. Ștefan Vodă 33 ap.25, în calitate de ”client” s-a obligat să plătească remunerația cuvenită.

Ținând cont de normele citate, circumstanțele cauzei și având în vedere faptul că suntem în prezența unui litigiu cu element de extraneitate, părțile în contradictoriu nu dispun de același sediu, fiind din state diferite, pretențiile decurg dintr-un contract de transport de mărfuri, iar punctul de sosire a mărfurilor, conform contractului se află în Republica Moldova, **competente să examineze prezentul litigiul sunt instanțele judecătorești din Republica Moldova, conform regulii competenței exclusive în procesele cu element de extraneitate.**

Or, competența exclusivă a instanțelor judecătorești ale Republicii Moldova în pricinile indicate în art. 461 alin. (1) Codul de procedură civilă este exclusivă în raport cu instanțele judecătorești străine.

Mai mult ca atât, conform alin. (3) din articolul citat supra, competența instanțelor judecătorești ale Republicii Moldova stabilită în prezentul articol și la art.460 nu se exclude prin faptul că același proces sau un proces conex a fost pornit în fața unei instanțe judecătorești străine.

De asemenea, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează prevederile art.12 alin.(1), (4) Cod de procedură civilă, conform cărora instanța judecătorească soluționează pricinile civile în temeiul Constituției Republicii Moldova, al tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, al legilor constituționale, organice și ordinare, al hotărârilor Parlamentului, al actelor normative ale Președintelui Republicii Moldova, al ordonanțelor și hotărârilor Guvernului, al actelor normative ale ministerelor, ale altor autorități administrative centrale și ale autorităților administrației publice locale. În cazurile prevăzute de lege, instanța aplică uzanțele dacă nu contravin ordinii publice și bunelor moravuri. Dacă în tratatul internațional la care Republica Moldova este parte sînt stabilite alte reglementări decît cele prevăzute de legislația internă, instanța, la judecarea pricinii, aplică reglementările tratatului internațional.

Din conținutul normei citate rezultă cert care sunt izvoarele de drept în baza cărora o instanță judecătorească din Republica Moldova este competentă de a soluționa pricinile civile.

Prevederile art.12 alin.(4) Cod de procedură civilă acordă un grad de superioritate tratatului internațional la care Republica Moldova este parte.

Această ipoteză este confirmată și prin prevederile art.19 din Legea 595 din 24 septembrie 1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova, conform cărora tratatele internaționale se execută cu bună-credință, în conformitate cu principiul *pacta sunt servanda*. Republica Moldova nu poate invoca prevederile legislației sale interne ca justificare a neexecutării unui tratat la care este parte.

În conformitate cu art.31 pct.1 din Convenția relativă la Contractul de transport internațional al mărfurilor pe șosele (C.M.R.) din 19 mai 1956, Geneva, ratificată de Republica Moldova prin hotărîrea Parlamentului nr.1318 din 02 martie 1993, este expres specificat că pentru toate litigiile decurgînd din transporturile supuse prezentei, conventii, reclamantul poate sa sesizeze, în afara organelor de jurisdicție ale țărilor contractante, desemnate de comun acord de către părți, organele de jurisdicție din țara pe teritoriul căreia:

a) se afla reședința obișnuită a pârîtului, sediul său principal sau sucursala ori agenția prin intermediul căreia contractul de transport a fost încheiat; **sau**

b) este situat locul preluării mărfurilor sau a celui prevăzut pentru eliberarea marfurilor, și nu poate sesiza decît aceste organe de jurisdicție.

Din sensul, prezentei convenții se deduce că, **în primul rînd** vor fi competente organele de jurisdicție a țărilor contractante desemnate de comun acord între părți, și **în al doilea rînd**, reclamantul poate să stabilească, la libera sa alegere, între organele de jurisdicție ale țării pe teritoriul căreia pârîtul își are reședința, fie pe teritoriul căruia se află locul preluării mărfurilor sau a celui prevăzut pentru eliberarea marfurilor, și nu poate sesiza decît aceste organe de jurisdicție.

La caz, Colegiul lărgit va aprecia critic concluziile instanței de apel, precum că relațiile contractuale dintre reclamanta societatea cu răspundere limitată "Romedan-Com" și pârîta societatea cu răspundere limitată "Orient" erau guvernate prin comenzile de transport și foile de trăsură CMR, care prevedeau faptul că eventualul litigiu dintre părți va fi soluționat în conformitate cu legislația României și anume Codul de procedură civilă al României (f.d.8-9,10-11 vol.I), motiv pentru care s-a concluzionat că instanțele din Republica Moldova nu sunt competente să examineze prezentul litigiu.

Din contra, din comenzile de transport și foile de trăsură CMR anexate la materialele dosarului (f.d.8-9,10-11 vol.I), nu rezultă în mod expres care este organul jurisdicțional competent să examineze eventualele litigii, ci este doar specificat că *"transportul se desfășoară sub prevederile legislației românești și europene în vigoare, a Convenției CMR la care România este parte, iar răspunderea transportatorului asupra integrității mărfii este angajată doar pe durata transportului, după momentul încărcării și pînă la momentul descărcării acesteia. Eventualele litigii vor fi soluționate potrivit Codului de procedură civilă."*

Colegiul lărgit reține că, din textul citat supra, se deduce că, de către părțile contractante a fost stabilită doar legea materială de care urmează să se guverneze părțile în raporturile juridice de transport, însă nicidecum nu rezultă că s-a stabilit competența instanței de judecată, care pot fi sesizate cu cerere, în cazul apariției unui eventual litigiu.

Litigiul dintre părți rezultă dintr-o executare întîrziată a prevederilor contractuale și, respectiv, competența instanțelor de judecată se determină conform prevederilor legale în vigoare, iar reclamantul societatea cu răspundere limitată "Romedan-Com" corect a depus cerere de chemare în judecată în instanțele naționale, cu respectarea prevederilor art. 461 alin. (1) lit.c) Codul de procedură civilă, și art. 31 pct.1 lit.b) din Convenția CMR.

De asemenea, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție va respinge ca nefondate alegațiile avocatului intimatului, precum că la caz sunt aplicabile prevederile art. 40 lin (5) din Codul de procedură civilă, prevăzută în capitolul IV, intitulat "Competența instanțelor de judecată", care stabilește competența excepțională, pentru litigiile împotriva căraușului, născută dintr-un contract de transport de pasageri și bagaje sau de încărcături, fiind stabilită competența jurisdicțională a instanței de la sediul căraușului căruia, în modul stabilit, i-a fost înaintată pretenția.

Or, prevederile art. 459 alin. (2) Codul de procedură civilă stipulează în mod expres, că competența instanțelor judecătorești ale Republicii Moldova în judecarea pricinilor civile cu element de extraneitate se determină conform dispozițiilor cap.IV, **dacă prezentul capitol nu prevede altfel.**

Iar, art.461 alin.(1) lit.c) din capitolul XLI, intitulat ”Competența instanțelor judecătorești ale Republicii Moldova în procese cu element de extraneitate”, **prevede că, de competența exclusivă a instanțelor judecătorești ale Republicii Moldova** sînt procesele cu element de extraneitate în care, pretențiile decurg dintr-un contract de transport, iar căraușii ori punctele de plecare sau sosire se află în Republica Moldova.

La caz sunt relevante prevederile Tratatului bilateral încheiat între Republica Moldova și România privind asistența juridică în materie civilă și penală din 06 iulie 1996 (publicat în Monitorul Oficial al RM la 15 mai 1997), care în art. 3 prevede că, părțile Contractante își acordă reciproc, la cerere, asistență juridică în cauzele civile și penale, în condițiile prevăzute de prezentul Tratat.

Fiecare parte contractantă recunoaște și încuviințează executarea pe teritoriul său, în condițiile prevăzute de prezentul Tratat, a hotărîrilor pronunțate pe teritoriul celeilalte Părți Contractante. În sensul paragrafului 1 prin hotărîri se înțeleg:

a) hotărîrile în cauzele civile, patrimoniale și nepatrimoniale, pronunțate de instanțe judecătorești sau alte instituții competente (art. 50 din Tratat).

Hotărîrile se recunosc și se execută în cazul în care, nu a fost încălcată competența exclusivă a autorității Părții Contractante pe teritoriul căreia urmează a avea loc recunoașterea sau executarea (art. 51 lit. b din Tratat).

Dreptul la judecarea cauzei de către o instanță instituită prin lege este garantat de art.6 CEDO. Nerespectarea competenței jurisdicționale materiale sau teritoriale reprezintă o încălcare esențială a normelor de drept procedural.

Astfel, din considerentele menționate și luînd în considerație faptul că, s-a constatat încălcarea normelor de drept procedural, și anume instanța de apel în mod eronat a constatat că instanțele judecătorești din Republica Moldova nu sînt competente să examineze prezentul litigiu, iar eroarea juridică nu poate fi corectată în instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a casa integral decizia instanței de apel din 25 noiembrie 2014 și decizia suplimentară din 10 iunie 2015, de a restitui pricina spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt compet de judecători, pentru examinarea fondului cauzei.

În conformitate cu art. 445 al. (1) lit. c) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către societatea cu răspundere limitată ”Romedan-Com”.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 25 noiembrie 2014 și decizia suplimentară din 10 iunie 2015 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de societatea cu răspundere limitată ”Romedan-Com” împotriva societății cu răspundere limitată ”Orient” privind repararea prejudiciului material și moral pentru

încălcarea termenilor ce rezultă din contractul de transport de mărfuri, încasarea venitului ratat, restituirea sumei îmbogățirii fără just temei și a cheltuielilor de judecată suportate, cu restituirea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt compet de judecători, pentru examinarea fondului cauzei.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,

Svetlana Filincova

Judecători

Maria Ghervas

Tamara Chișca-Doneva

Elena Covalenco

Dumitru Mardari